

**UCHWAŁA NR XCV/820/23
RADY MIEJSKIEJ W MOSINIE**

z dnia 14 grudnia 2023 r.

**w sprawie uchwalenia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata
2024-2026”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 i 1429), Rada Miejska w Mosinie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwała „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Mosina na lata 2024-2026”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Mosina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Ziemowit Małąg

Załącznik do uchwały Nr XCV/820/23
Rady Miejskiej w Mosinie
z dnia 14 grudnia 2023 r.

MOSINA

**GMINNY
PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2024-2026**

Mosina, 2023

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	3
II.	Podstawy prawne Programu	4
III.	Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej – ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	5
IV.	Dane demograficzne	5
V.	Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej – wybrane obszary.....	6
VI.	Zasoby instytucjonalne.....	14
VII.	Analiza SWOT	15
VIII.	Zdefiniowanie problemu w środowisku i adresaci Programu.....	17
IX.	Cele Programu	17
X.	Finansowanie Programu.....	23
XI.	Realizatorzy Programu	24
XII.	Monitoring i ewaluacja Programu.....	24
XIII.	Podsumowanie	24

I. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 w gminie Mosina opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), w myśl którego gmina zobowiązana jest do opracowania i realizacji 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny. Program jest kontynuacją Programów wspierania rodziny realizowanego w gminie Mosina w latach wcześniejszych.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także objęciem rodziny wsparciem finansowym i ochroną przed przemocą domową. Program ściśle odwołuje się do preambuły ww. ustawy: „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.¹

Głównym założeniem systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania służb publicznych, instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie. Ważną zasadą jest jawność działania organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny, jak też poszanowanie godności wszystkich osób.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna dziecka i rodziny. Dziecko i rodzina wymagają wsparcia, szczególnej troski, opieki i ochrony. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie swojej dorosłości kształtują społeczeństwo.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokojenie potrzeb swoich członków, w tym rozwój biologiczny i psychospołeczny. Ponadto jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji oraz kształtowania się osobowości dziecka.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, których długotrwałe oddziaływanie czyni rodzinę dysfunkcyjną, nie potrafiącą sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci, mającą ograniczone zasoby własne i możliwości samodzielnego rozwiązania występujących problemów oraz nie potrafiącą przezwyciężyć pojawiających się w systemie rodzinnym sytuacji kryzysowych. Nierzadko problemy występujące w rodzinie dysfunkcyjnej są bardzo złożone, a ich wielkość powoduje trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji rodziny. W celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia konieczne jest wówczas podjęcie działań interdyscyplinarnych, tj.:

- 1) diagnoza sytuacji rodziny i jej najbliższego środowiska,
- 2) analiza przyczyn pojawiających się kryzysów oraz monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych ich wystąpieniem,

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023r. poz. 1423 z późn. zm.)

- 3) rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- 4) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej,
- 5) dążenie do integracji i reintegracji rodziny.

Instytucjonalne formy wsparcia powinny mieć charakter pomocniczy, tj. uwzględniać zasoby własne rodziny, odbywać się przy jej aktywnym udziale oraz za jej zgodą. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać. Powyższe oddziaływania pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 jest rozwijanie funkcjonującego w gminie Mosina spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Planowane w Programie działania, w zależności od celów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny.

Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym sytuacje kryzysowe powinny świadczyć lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ich działania powinny się opierać na zasadach wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja Programu będzie się odbywać za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym udziałem, przy wykorzystaniu jej własnych zasobów oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

II. Podstawy prawne Programu

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
4. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.
5. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
9. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mosina na lata 2016-2026 przyjęta uchwałą Nr XXXVII/334/16 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 29 września 2016 r.
10. Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mosina przyjęty uchwałą Nr LXXXIX/734/23 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 29 czerwca 2023 r.
11. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2023 przyjęty uchwałą Nr LXIII/529/22 z dnia 29 marca 2022 r.

III. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej – ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- „1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:
 - a) do dnia 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
 - b) do dnia 31 lipca danego roku - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.”²

IV. Dane demograficzne

Gmina Mosina jest gminą miejsko-wiejską, leżącą w środkowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie poznańskim, 18 km na południe od Poznania. W układzie funkcjonalnym znajduje się w obszarze metropolitalnym Poznania. Powierzchnia gminy wynosi 171,43 km². Południowa granica gminy jest jednocześnie granicą powiatu. Gmina Mosina graniczy od południa z Gminą Czempin (powiat kościański) oraz Gminą Brodnica (powiat śremski), od wschodu z gminą Kórnik, od zachodu z gminą Stęszew, natomiast od północy – z gminą Komorniki oraz miastami Poznań, Luboń, Puszczykowo. W granicach gminy znajduje się miasto Mosina oraz wsie zgromadzone w 21 sołectwach. Gmina Mosina położona jest w granicach Wielkopolskiego Parku Narodowego, Rogalińskiego Parku Krajobrazowego oraz obszarów Natura 2000. Przyroda Wielkopolskiego Parku Narodowego

² Art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023r. poz. 1423 z późn. zm.)

oraz Rogalińskiego Parku Krajobrazowego stanowi największą atrakcję przyrodniczą gminy, a miasto Mosina stanowi centrum usługowe i administracyjne dla okolicznych miejscowości.

Na dzień 31.12.2022 r. gminę Mosina zamieszkiwało 32 513 osób zameldowanych na pobyt stały oraz 408 osób zameldowanych na pobyt czasowy³. Uwzględniając liczbę ludności gmina Mosina jest jedną z największych gmin całej aglomeracji poznańskiej.

W roku 2022 r. w powiecie poznańskim zarejestrowanych było 2 085 osób bezrobotnych z czego w gminie Mosina zarejestrowanych było 209 osób.

Tabela nr 1. Liczba osób bezrobotnych w gminie Mosina:

	2020	2021	2022
Liczba osób bezrobotnych ogółem:	378	316	209
w tym kobiety:	222	177	132
w tym mężczyźni:	156	139	77

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu⁴

Tabela nr 1 przedstawia ilość osób bezrobotnych zamieszkujących na terenie gminy Mosina w latach 2020 – 2022. W 2020 r. było 378 osób bezrobotnych, w 2021 r. - 316, a w 2022 r. - 209 osób bezrobotnych.

Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Mosina wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2022 roku 12 289 mieszkań.

Tabela nr 2. Zasoby mieszkaniowe w gminie Mosina:

	2020	2021	2022
Liczba zasobów mieszkaniowych	11 633	11 980	12 289

Źródło: Główny Urząd Statystyczny⁵

Na terenie gminy Mosina znajdują się 172 mieszkania komunalne, w tym 15 lokali socjalnych⁶.

V. Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej – wybrane obszary

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Mosina realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, którego celem jest m.in. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby i możliwości, wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach godnych człowieka, zapobieganie powstaniu nowych problemów społecznych przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, a także wspieranie rodzin wychowujących dzieci poprzez finansowe wsparcie na pokrycie potrzeb związanych z ich wychowaniem.

Wybrane formy pomocy, udzielonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie osobom i rodzinom zamieszkującym w gminie Mosina w latach 2020- 2022, przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3. Wybrane formy pomocy udzielonej w latach 2020-2022

Rodzaj udzielonej pomocy	2020	2021	2022
Ogółem liczba osób objętych pomocą w formie świadczeń pieniężnych, świadczeń niepieniężnych oraz pracy socjalnej	1 143	841	1 069

³ Dane ze strony internetowej <https://www.mosina.pl/ludnosc-1> na dzień 16.10.2023r.

⁴ Dane ze strony internetowej <https://poznan.praca.gov.pl/statystyka-gmin> na dzień 16.10.2023r.

⁵ <https://bdl.stat.gov.pl> dane ze strony internetowej GUS, dane na koniec roku 202, 2021 i 2022.

⁶ Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie.

Liczba rodzin objętych pomocą z zakresu wspierania rodziny (asystent rodziny)	14	18	19
Liczba rodzin, w których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”	71	75	94

Źródło: sprawozdania OPS

Jak pokazuje zestawienie, w 2020 r. liczba osób objętych pomocą w formie świadczeń pieniężnych i świadczeń niepieniężnych oraz pracą socjalną wynosiła 1143 osoby, w 2021 r. 841 osób, a w 2022 r. 1069 osób.

Jeśli chodzi o rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny dane statystyczne kształtują się w następujący sposób: 14 rodzin zostało objętych wsparciem w roku 2020, 18 rodzin - w roku 2021 oraz 19 rodzin - w roku 2022.

W 2020 roku w 71 rodzinach prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”, w 2021 r. w 75 rodzinach, a w 2022 r. 94 rodzinach.

Tabela nr 4 przedstawia liczbę rodzin i osób w tych rodzinach, korzystających z pomocy społecznej w latach 2020 – 2022, z podziałem na powód dla którego została przyznana pomocy przy równoczesnym spełnieniu kryterium dochodowego kwalifikującego do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej. Dotyczy osób i rodzin, korzystających ze świadczeń przyznanych decyzją administracyjną.

Tabela nr 4. Rodziny/osoby korzystające z pomocy w latach 2020-2022 ze względu na losowość

Powód trudnej sytuacji w rodzinie	2020		2021		2022	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób
Ubóstwo	230	405	216	371	117	237
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	26	102	30	139	15	67
Bezrobocie	93	188	94	187	58	87
Niepełnosprawność	136	213	108	152	95	124
Długotrwała choroba	295	462	246	360	139	326
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego	101	299	67	197	65	102
w tym rodziny niepełne	44	127	42	116	32	94
w tym rodziny wielodzietne	17	82	18	90	13	78
Przemoc w rodzinie	1	1	9	29	5	9
Alkoholizm	38	47	33	45	20	28
Narkomania	1	1	3	3	2	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	9	6	7	5	5
Zdarzenie losowa	4	4	2	5	2	5
Sytuacja kryzysowa	20	22	1	1	0	0

Źródło: sprawozdania OPS

Jak pokazuje powyższe zestawienie, główną przyczyną przyznania decyzją świadczeń z pomocy społecznej była długotrwała choroba. Liczba rodzin w 2020 r. wynosiła 295, w 2021 r. - 246 rodzin, a w 2022 r. - 139 rodzin.

Drugą, pod względem liczebności, grupę osób objętych pomocą w omawianych latach, stanowiły rodziny, objęte pomocą z uwagi na problem ubóstwa. W tym przypadku ich liczba w 2020 roku wynosiła 230 rodzin, w 2021 r. - 216, a w 2022 - 117 rodzin.

Na trzecim miejscu, wśród przedstawionych w Tabeli nr 4 powodów przyznania pomocy, znajduje się problem niepełnosprawności – w roku 2020 liczba rodzin, w przypadku których losowość ta stanowiła powód przyznania pomocy wyniosła 136, w 2021 r. 108, a w 2022 r. - 95 rodzin.

Ponadto, dane statystyczne wskazują, że dużą grupą osób objętych wsparciem są rodziny objęte pomocą ze względu na występowanie w rodzinach bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz występowanie alkoholizmu. W 2022 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiła powód przyznania pomocy w odniesieniu do 65 rodzin (102 osoby w rodzinach), zaś alkoholizm – w przypadku 20 rodzin (28 osób w rodzinach), w 2021 roku, bezradność wystąpiła w 67 rodzinach (197 osoby), a alkoholizm w 33 rodzinach (45 osób), w 2020 roku bezradność wystąpiła w 101 rodzinach (299 osób), a alkoholizm w 38 rodzinach (47 osób).

Jedną z form wsparcia świadczonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, skierowanych do rodzin przeżywających trudności, jest prowadzenie pracy socjalnej w rodzinie. Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód. Celem pracy socjalnej jest udzielenie pomocy osobie/rodzinie w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej oraz jej zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, a także poprawa funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o dokonanie przez pracownika socjalnego diagnozy sytuacji w rodzinie, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji i posiadanego potencjału osoby/rodziny oraz realizację działań określonych w planie pomocy przy aktywnej współpracy rodziny.

Jak pokazuje poniżej zestawienie w Tabeli nr 5, w roku 2020 liczba rodzin objętych tylko i wyłącznie pracą socjalną, wyniosła – 351 osób, w 2021 r. 167, a w 2022 r. 405 rodzin.

Tabela nr 5. Praca socjalna w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
Ogólna liczba osób objętych pracą socjalną	1143	841	1069
w tym wyłącznie w formie pracy socjalnej	351	167	405

Źródło: sprawozdania OPS

Analizę struktury rodzin z dziećmi korzystającymi z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Mosinie w latach 2020-2022 przedstawia Tabela nr 6.

Tabela nr 6. Struktura rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2020-2022

Rok	2020			2021			2022		
	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	60	60	145	1	1	103	1	1	93
2	63	63	219	2	2	91	2	2	94
3	35	35	157	3	3	93	3	3	80
4	15	15	85	4	4	48	4	4	47
5	7	7	49	5	5	25	5	5	19
6	2	2	23	6	6	8	6	6	8

	7 i więcej	1	9	7 i więcej	0	0	7 i więcej	0	0
--	---------------	---	---	---------------	---	---	---------------	---	---

Źródło: sprawozdania OPS

Porównując dane statystyczne w przedstawionym okresie 2020-2022 (Tabela nr 6), w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną, najliczniejszą grupę w 2022 i 2021 roku stanowiły rodziny z 1 dzieckiem (odpowiednia 41 i 47 rodzin). W 2020 roku najliczniejszą grupą były rodziny z 2 dzieci (63 rodziny). W 2022 i 2021 roku drugą w kolejności grupę stanowiły rodziny z 2 dzieci - 26 rodzin, a w 2021 roku rodziny z 1 dzieckiem - 60 rodzin.

W ramach realizowanej polityki prorodzinnej w gminie Mosina, rodziny zamieszkujące na terenie gminy mają możliwość korzystania z szeregu uprawnień oraz różnorodnych form wsparcia. Korzystanie przez rodziny z wybranych form wsparcia w latach 2020-2022 przedstawia Tabela nr 7.

Tabela nr 7. Korzystanie z form wsparcia w latach 2020-2022

Formy wsparcia rodziny	2020	2021	2022
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych ⁷	141	127	175
Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych	24	18	19
Liczba dzieci korzystających ze świadczenia wychowawczego 500+	7334	7546	7512
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	1002	892	837
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	104	88	89
Liczba wydanych Kartę Dużej Rodziny ⁸	657	444	719
Liczba asystentów rodziny	1	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	14	18	19
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	30	44	45

Źródło: sprawozdania OPS, dane UM Mosina

Poza dodatkami mieszkaniowymi, które finansowane są z własnych dochodów gminy, inne świadczenia wykazane w tabeli takie jak stypendia socjalne, świadczenie wychowawcze 500+, świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, czy Karta Dużej Rodziny są zadaniami zleconymi i finansowane są z budżetu państwa.

Jak pokazuje zestawienie danych statystycznych zaprezentowanych w Tabeli nr 7, na przełomie lat 2020-2022 liczba osób korzystających ze stypendiów socjalnych/zasiłków szkolnych w roku 2020 wynosiła 141, w 2021-127, a w 2022 – 175 osób.

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w roku 2020 wyniosła 1002 rodziny, w 2021 r. - 892, a w 2022 r. - 837.

Jeśli chodzi o rodziny korzystające z dodatków mieszkaniowych dane te kształtują się następująco: w 2020 r. tą formą wsparcia objęte były 24 rodziny, w 2021 r. 18 rodzin, a w 2022r. 19.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień, które rodzinom 3+ oferują zarówno instytucje publiczne, jak i w firmy prywatne. Posiadacze KDR mogą korzystać na preferencyjnych warunkach z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej, kulturalnej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin

⁷ Dane: Urząd Miejski w Mosinie

⁸ Dane: Urząd Miejski w Mosinie

wielodzielnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. W 2020 roku w gminie Mosina wydano 657 Kart, w 2021 roku 444, a w 2022 wydano 719 Kart Dużej Rodziny.

Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących właściwe funkcjonowanie dziecka w środowisku społecznym jest zdolność rodziców do prawidłowego reagowania w sytuacjach wychowawczych, uwzględniającą potrzeby dziecka, określoną przez wiedzę, system wartości i norm. Niezbędna jest świadomość celów wychowania i umiejętność działania wychowawczego. Systemy rodzinne, w których rodzice mają trudności w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych są częściej narażone na występowanie niedostatku, ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Znaczenie i rola rodziny w całości kształcie rozwoju dziecka jest ogromna, zaś umiejętności wychowawcze rodziców mają kluczowe znaczenie. Każde dziecko wymaga komunikowania uczuć oraz udzielania wsparcia stosownego do wieku i potrzeb indywidualnych. Prawidłową postawę rodzicielską cechuje akceptacja dziecka, współdziałanie z dzieckiem oraz uznanie praw dziecka. Rodziców, których negatywne wzorce zachowań w sposób stały i dominujący wpływają na życie dziecka, cechują postawy rodzicielskie negatywne, tj.: postawa unikająca, postawa odrzucająca, postawa nadmiernie chroniąca, postawa nadmiernie wymagająca. Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych stanowi zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadanie obowiązkowe gminy.

Zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka z wnioskiem o przydzielenie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny.

W latach 2020-2022 w Ośrodku Pomocy Społecznej w Mosinie zatrudniony był 1 asystent rodziny, który obejmował wsparciem w 2020 r. 14 rodzin, w 2021 r. 18, a w 2022 r. - 19 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystent rodziny realizuje działania na rzecz wspierania rodziny w ramach zadaniowego czasu pracy, w miejscu zamieszkania rodziny lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę. Po dokonaniu diagnozy sytuacji w rodzinie, określenia zasobów, ograniczeń, oczekiwań oraz potrzeb rodziny, asystent rodziny opracowuje przy współudziale rodziny oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną. Ponadto, asystent rodziny, wspólnie z członkami rodziny, przygotowuje ocenę realizacji planu pracy. Okres wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny może być różny. W rodzinach, w których role rodzicielskie wypełniają osoby z niepełnosprawnością intelektualną wsparcie asystenta może obejmować okres do osiągnięcia pełnoletności przez najmłodsze dziecko w rodzinie.

Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy oraz działań wspierających przez asystenta rodziny. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi jedną z trzech przesłanek zakończenia pracy asystenta w rodzinie.

Przesłanki zakończenia pracy asystenta rodziny w latach 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 8. Przesłanki zakończenia pracy asystenta rodziny w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
--	------	------	------

Przesłanki zakończenia pracy z rodziną	Liczba rodzin 14	Liczba rodzin 18	Liczba rodzin 19
brak współpracy	0	2	0
osiągnięcie celów	1	1	3
inna przyczyna	0	0	2

Źródło: sprawozdania OPS

Jak pokazuje zestawienie, brak współpracy rodziców z asystentem rodziny stanowił w roku 2021 przesłankę zakończenia pracy asystenta w rodzinie w 2 przypadkach, w pozostałych latach rodziny chętnie współpracowały z asystentem rodziny.

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny oraz rażących zaniedbań godzących w dobro dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania w imię nadrzędnego priorytetu ochrony dobra dziecka, w tym spoczywa na nich obowiązek informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiegokolwiek krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji.

Kiedy rodzina nie wywiązuje się należycie wobec dziecka z pełnienia zadań opiekuńczych i wychowawczych, a udzielone jej wsparcie nie skutkuje poprawą sytuacji, wówczas dziecko może zostać umieszczone na podstawie zarządzenia sądu rodzinnego w pieczy zastępczej (rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej). Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej co do zasady jest możliwe wówczas, jeżeli wcześniej zastosowane inne środki oraz formy pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka. Celem zarządzeń wydanych przez sąd jest ochrona zagrożonego dobra dziecka. Wydanie zarządzeń jest konieczne w przypadku niewłaściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące ilości dzieci z terenu gminy Mosina umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2020-2022.

Tabela nr 9. Dzieci z terenu gminy Mosina przebywające w pieczy zastępczej w latach 2020-2022⁹.

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	2020	2021	2022
ogółem	29	28	29
w tym liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	21 (w tym 3 dzieci umieszczone przed 2012 r.)	21 (w tym 3 dzieci umieszczone przed 2012 r.)	23 (w tym 3 dzieci umieszczone przed 2012 r.)
w tym liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo wychowawczych	8	7	6

Źródło: Dane PCPR Poznań

Jak pokazują dane, liczba dzieci z terenu gminy Mosina, które przebywały w pieczy zastępczej w 2020 r. wynosiła 29, w 2021 r. - 28, a w 2022 r. - 29 dzieci.

⁹ Dane uzyskane z PCPR Poznań

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina od 2012 roku współfinansuje koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej. Zestawienie kosztów za lata 2020-2022 przedstawia Tabela nr 10.

Tabela nr 10. Wydatki gminy związane z pobytem dziecka w pieczy zastępczej w latach 2020-2022¹⁰.

	2020	2021	2022
Ogółem poniesione koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej	181 010,08 zł	247 327,41 zł	298 368,82 zł

Źródło: UM Mosina

Koszty pobytu dziecka w pieczy zastępczej wynikają z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która określa zasady finansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% w trzecim roku i następnym latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Jednym z przejawów dysfunkcyjności systemu rodzinnego jest występowanie przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ze strony rodziców, doznane urazy, krzywdy fizyczne i psychiczne, w bardzo negatywny sposób wpływają na kształtowanie się osobowości człowieka. W życiu dorosłym dziecka krzywdzonego mogą wystąpić zaburzenia osobowości, depresje, próby samobójcze, większa skłonność do sięgania po alkohol, czy środki psychoaktywne. Ponadto, osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie, jako osoby dorosłe częściej wykazują skłonność do stosowania przemocy wobec swoich dzieci, powielając przemocowe zachowania rodziców.

Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zgodnie z jej zapisami, w gminie Mosina funkcjonuje system przeciwdziałania przemocy domowej oparty na interdyscyplinarnej współpracy instytucji i podmiotów, prowadzonej w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Mosina oraz pracy powoływanych przez Zespół Grup Diagnostyczno-Pomocowych realizujących procedurę „Niebieskie Karty” w indywidualnych przypadkach. Zadania dotyczące przemocy domowej w gminie Mosina realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie przy współdziałaniu Policji i innych podmiotów wskazanych ustawie i powołanych do Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Mosina zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Gminy Mosina z dnia 20 września 2023r. Nr 199/2023.

Skalę zjawiska przemocy w gminie Mosina w latach 202-2022 obrazuje poniższa Tabela. Tabela nr 11. Skala zjawiska przemocy domowej w gminie Mosina w latach 2020-2022

	2020	2021	2022

¹⁰ Dane: Urząd Miejski Mosina

Liczba rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie	71	75	94
--	----	----	----

Źródło: Sprawozdania OPS

W sytuacji gdy dobro dziecka jest zagrożone, Sąd opiekuńczy podejmuje ingerencję. Ustawodawca wychodzi z założenia, że Sąd opiekuńczy winien działać przede wszystkim profilaktycznie przez zapobieganie ujemnym skutkom niewłaściwego lub nieudolnego sprawowania władzy rodzicielskiej. Ograniczenie władzy rodzicielskiej nie stanowi środka represji w stosunku do rodziców, lecz jest środkiem ochrony zagrożonego dobra dziecka. Jego celem jest ochrona dziecka, a równocześnie niesienie pomocy rodzicom, którzy z powodu trudności wychowawczych czy życiowych nie radzą sobie należycie z wychowaniem dziecka. Ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez nadzór kuratora może nastąpić, gdy dobro dziecka jest zagrożone np. w sytuacjach kiedy w rodzinie dochodzi do przemocy, występują patologiczne nałogi, rodzic zajmuje się dzieckiem w stanie po spożyciu alkoholu, rodzic nie wykazuje troski o realizowanie obowiązku szkolnego dziecka, rodzic nie leczy należycie dziecka lub zaniedbuje je w inny istotny sposób. Poniższa tabela prezentuje zjawisko rodzin z terenu Gminy Mosina objętych nadzorem kuratora sądowego w latach 2020-2022.

Tabela nr 12. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora sądowego z uwagi na ograniczenie władzy rodzicielskiej w gminie Mosina w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
Liczba rodzin, objętych nadzorem kuratora sądowego z uwagi na ograniczenie władzy rodzicielskiej	86	89	81

Źródło: Dane Prezesa Sądu Rejonowego w Śremie.

W 2020 roku na terenie gminy Mosina 86 rodzin zostało objętych nadzorem kuratora sądowego z uwagi na ograniczenie władzy rodzicielskiej, w 2021 – 89 rodzin, a w 2022 roku – 81 rodzin.

Środowisko rodzinne reprezentujące właściwe postawy rodzicielskie, budujące dobrą, przepojoną miłością, życzliwością oraz serdecznością atmosferę domu, w znacznym stopniu wpływa na kształtowanie pozytywnych zachowań u dziecka oraz na jego prawidłowy rozwój społeczny i psychiczny. Dziecko będące pełnoprawnym członkiem rodziny, która w pełni je akceptuje, podejmuje maksymalne starania, chętnie się uczy, rozwija swoje zainteresowania, staje się samodzielne i odpowiedzialne oraz zdolne do zaspokajania potrzeby bezpieczeństwa, osiągnięcia dojrzałości emocjonalnej i psychicznej.

Atmosfera domowa ma największy wpływ na to, jak szczęśliwe, spokojne i odporne psychicznie jest dziecko, jak odnosi się ono do dorosłych, do swoich kolegów i innych dzieci, jak ocenia siebie i swoje zdolności, czy okazuje swoje uczucia, czy raczej jest zamknięte w sobie, jak reaguje na nowe sytuacje. Rodzice preferując właściwe postawy wobec dziecka, otaczają je troskliwą opieką, dostrzegają i zaspokajają jego potrzeby, co powoduje, że dziecko jest ufne wobec swoich rodziców, zwraca się do nich po rady i pomoc, jest zadowolone z rezultatów własnego wysiłku i pracy, zdolne do współdziałania z rówieśnikami oraz podejmowania zobowiązań.

Ważne jest zatem, rozwijanie gminnego systemu wspierania rodziny, zapewniającego rodzinom przeżywającym trudności możliwość uzyskania specjalistycznej pomocy

oraz podejmowanie działań prewencyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, u których występuje problem z należytą realizacją tych funkcji.

VI. Zasoby instytucjonalne

Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. W gminie Mosina funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje, realizujące zadania na rzecz dziecka i rodziny. Stanowią one swoisty kapitał umożliwiający prowadzenie szerokiego, instytucjonalnego i interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin.

Zasoby instytucjonalne gminy Mosina, a także inne instytucje, z którymi współpracuje gmina Mosina działające na rzecz dziecka i rodziny przedstawia Tabela nr 13.

Tabela nr 13. Instytucje działające w obszarze wspierania rodziny.

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji/podmiotu	Adres
1.	Urząd Miejski w Mosinie	Mosina, pl. 20 Października 1
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Mosina, ul. Dworcowa 3
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Mosina, ul. Dworcowa 3
4.	2 Punktu informacyjno - konsultacyjne	Mosina, Dworcowa 3
5.	Świetlica opiekuńczo-wychowawcza w Mosinie	Mosina, ul. Kościelna 2
6.	Świetlica opiekuńczo-wychowawcza w Krośnie	Mosina, ul. Krasickiego 16
7.	Świetlica opiekuńczo-wychowawcza w Rogalinku	Rogalinek, ul. Poznańska 19
8.	Świetlica opiekuńczo-wychowawcza w Rogalinie	Rogalin, ul. Poznańska 2
9.	Świetlica opiekuńczo-wychowawcza w Czapurach	Czapury, ul. Poznańska 78
10.	Świetlica opiekuńczo-wychowawcza w Daszewicach	Daszewice, ul. Szkolna 16
11.	Świetlica opiekuńczo-wychowawcza w Pecnej	Pecna, ul. Szkolna 19
12.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Mosina	Mosina, ul. Dworcowa 3
13.	Środowiskowy Dom Samopomocy	Mosina, ul. Wiosny Ludów 5
14.	Mosiński Ośrodek Kultury	Mosina, ul. Dworcowa 4
15.	Mosińska Biblioteka Publiczna	Mosina, ul. Dworcowa 4
16.	Komisariat Policji w Mosinie	Mosina, ul. Kolejowa 13A
17.	Straż Miejska w Mosinie	Mosina, ul. Dworcowa 3
18.	Caritas przy parafiach na terenie gminy Mosina	Parafie gminy Mosina
19.	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym im. Św. Antoniego	Mosina, ul. Kościuszki 1
20.	Gminne Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie w Mosinie	Mosina, Krotowskiego 16
21.	Fundacja Stworzenia Pana Smolenia	Baranówko 21
22.	Mosińskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	Mosina, ul. Kościelna 2
23.	Stowarzyszenie Sami Swoi	Mosina, ul. Morelowa 23
24.	Grupa Inicjatywna Baranówko	Baranówko 8
25.	Ośrodek Sportu i Rekreacji Mosina	Mosina, ul. Szkolna 1
26.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Poznań, ul. Słowackiego 8
27.	Sąd Rejonowy w Śremie	Śrem, ul. Franciszkańska 4

28.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Puszczykowie	Puszczykowo, ul. Jana Żupańskiego 2
Placówki oświatowe:		
29.	Przedszkole nr 2 „Wesołe Skrzaty”	Mosina, ul. Budzyńska 12
30.	Przedszkole nr 3 Integracyjne	Mosina, ul. Topolowa 6
31.	Przedszkole nr 4	Mosina, ul. Kasprowicza 28
32.	Przedszkole w Krośnie	Krosno, ul. Główna 43
33.	Przedszkole w Wiórku	Wiórek, ul. Szkolna 11
34.	Publiczne Przedszkole „Akademia Odkrywców” w Krośnie	Krosno, ul. Boczna 28
35.	Publiczne Przedszkole „Słoneczko”	Rogalinek, ul. Kościelna 3, Mosina, ul. Jana Cybisa 12, Mosina, ul. B.Krzywoustego 29
36.	Niepubliczne Przedszkole Koniczynka	Krosno, ul. Olszynowa 1
37.	Niepubliczne Przedszkole „Kasztanowe Ludki”	Daszewice, ul. Kasztanowa 10
38.	Prywatne Przedszkole „Happy House”	Czapury, ul. Poznańska 18
39.	Prywatny Żłobek Familijne Skrzaty	Czapury, ul. Żurawinowa 2
40.	Prywatny Żłobek Małe Misie	Mosina, ul. Z. Stryjeńskiej 4
41.	Żłobek Akademia Uśmiechu	Mosina, ul. B. Śmiałego 4a
42.	Niepubliczne Przedszkole im. Janka Wędrownicza	Mosina, ul. Szkolna 2
43.	Prywatne Przedszkole PICASSO	Mosina, ul. J. Malczewskiego 43
44.	Niepubliczne Przedszkole i Żłobek Pstrokata Kurka	Krosinko, ul. Stęszewska 2
45.	Szkoła Podstawowa im. bł. E. Bojanowskiego w Krośnie	Krosno, ul. Olszynkowa 1
46.	Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera w Czapurach	Czapury, ul. Poznańska 78
47.	Szkoła Podstawowa „Pod Lipami” w Krosinku	Krosinko, ul. Wiejska 43
48.	Szkoła Podstawowa w Pecnej	Pecna, ul. Szkolna 19
49.	Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Daszewicach	Daszewice, ul. Szkolna 16
50.	Szkoła Podstawowa nr 1	Mosina, ul. Szkolna 1
51.	Szkoła Podstawowa nr 2	Mosina, ul. Sowiniecka 75
52.	Zespół Szkół w Krośnie Szkoła Podstawowa im. 15. Pułku Ułanów Poznańskich	Krosno, ul. Główna 43
53.	Szkoła Podstawowa im. Adama Wodziczki w Rogalinku	Rogalinek, Poznańska 19
54.	Szkoła Podstawowa im. Prezydenta RP Edwarda Raczyńskiego w Rogalinie	Rogalin, ul. Poznańska 8
55.	Zespół Szkół im. Adama Wodziczki	Mosina, ul. Topolowa 2
56.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Mosinie	Mosina, ul. Kościelna 2

VII. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Nazwa pochodzi od pierwszych słów: *Strengths* – silne strony,

Weaknesses – słabe strony, *Opportunities* – szanse, okazje i *Threats* – zagrożenia. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania: „Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój?, „Jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?”.

Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu wspierania rodziny oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Doświadczenie lokalnych instytucji w pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze, realizacja licznych działań nakierowanych na wsparcie rodziny.	1. Niewystarczająca motywacja oraz zaangażowanie rodzin do współpracy w zakresie poprawy wypełniania funkcji rodzicielskich.
2. Wypracowany system współpracy międzyinstytucjonalnej w związku z działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Grup Diagnostyczno-Pomocowych, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej.	2. Niewystarczająca aktywność społeczności lokalnej w zakresie podejmowania działań skierowanych na wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
3. Dysponowanie specjalistyczną kadrą świadczącą pomoc na rzecz rodziny.	3. Niewystarczający zasób lekarzy psychiatrów dziecięcych.
4. Rozbudowana na terenie gminy infrastruktura społeczna m. in.: instytucje działające w obszarze wspierania rodziny, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na rzecz wsparcia rodziny.	4. Utrudnienia we współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy instytucjami wynikające z przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.
5. Systematyczne podnoszenie kompetencji zawodowych przez specjalistów realizujących działania na rzecz wspierania rodziny.	5. Brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia.
6. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy z asystentem rodziny.	6. Niewystarczające zaangażowanie oraz brak współpracy ze strony rodzin objętych wsparciem asystentów (nieprawidłowe wzorce pokoleniowe), zbyt mała liczba asystentów.
7. Baza podmiotów świadczących poradnictwo na rzecz rodziny.	7. Niska motywacja rodzin do korzystania z pomocy specjalistycznej, błędne, stereotypowe postawy wobec korzystania z pomocy instytucjonalnej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Zatrudnienie asystenta rodziny, który realizuje wsparcie dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	1. Trudności we wczesnym zdiagnozowaniu rodzin przeżywających trudności opiekuńczo - wychowawcze.

2. Zmiana mentalności i świadomości społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych.	2. Osłabienie tradycyjnych więzi rodzinnych („pęd życia”). Wzrastająca liczba rodzin wieloproblemowych.
3. Edukacja społeczna, rozwój oferty działań na skierowanych do rodziców, mających na celu rozwój umiejętności społecznych rodziców oraz umiejętności wychowawczych.	3. Słabe zainteresowanie ze strony rodzin dodatkowymi ofertami pomocowymi.

VIII. Zdefiniowanie problemu w środowisku i adresaci Programu

Na podstawie przedstawionych danych statystycznych od podmiotów, które skierowane działania mają na dobro małoletnich dzieci stwierdza się, że Gminny Program Wspierania Rodziny jest instrumentem, na podstawie którego podmioty mogą zapoznać się z sytuacją realizacji własnych zadań.

W sposób szczególny mogą ukierunkować swoje zadania na określony cel.

Jak widać z danych statystycznych problemy społeczne, w tym problemy rodziny i małoletnich dzieci występują również w naszej gminie. Problemy obejmują dużą liczbę rodzin, o które należy zadbać i wyjść im z pomocą. Szczególną opieką, troską i nadzorem należy objąć rodziny, w których występuje przemoc domowa, ponieważ rodzina pełni bardzo ważną funkcję, gdyż kształtuje osobowość dziecka, ma wpływ na to jak będzie funkcjonowała w dorosłym życiu.

Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 w gminie Mosina skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie gminy Mosina. Do realizacji celów programu przyjęto definicję rodziny, która została wskazana w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej określającym rodzinę, jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Zauważyć należy, iż rozumienie to nie wymaga występowania instytucjonalnej formy małżeństwa, czy więzi pokrewieństwa, zatem rodziną nazwane zostaną wszystkie osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym. Adresatami programu są przede wszystkim rodziny wychowujące dzieci, w tym w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny o trudnej sytuacji materialno-bytowej, rodziny zagrożone ubóstwem, dotknięte przemocą, jak również rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Aby sprostać realizacji zadań w przedmiotowym Programie wzięto pod uwagę wszystkie możliwe do realizacji zadania, które zostały ujęte w celach, zawartych w rozdziale IX przedmiotowego Programu.

IX. Cele Programu

CEL STRATEGICZNY PROGRAMU:

Rozwój zintegrowanego wsparcia na rzecz rodzin zagrożonych lub przeżywających trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel strategiczny będzie realizowany przez:

1. Kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny.
2. Tworzenie nowych oraz doskonalenie dotychczasowych form pomocy rodzinie.
3. Aktywizowanie społeczności do harmonijnej współpracy na rzecz rodziny.
4. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.
5. Wspieranie rodzin przez asystenta rodziny.

Priorytetem w prowadzeniu wsparcia dla rodzin jest utrzymanie systemu rodzinnego w całości, przy kierowaniu się nadrzędną zasadą dobra dziecka. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno następować po wyczerpaniu wszelkich form pomocy jego rodzicom.

W związku z tym wszelkie działania powinny zmierzać do poprawy sytuacji w rodzinie, tak, aby było możliwe pozostanie dziecka w rodzinie naturalnej.

Realizacja celu strategicznego będzie dokonywana poprzez realizację celów operacyjnych:

Cel operacyjny 1:

Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel operacyjny 2:

Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Cel operacyjny 3:

Opieka nad dziećmi z rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji.

Cel operacyjny 4:

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny.

CEL OPERACYJNY 1			
Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE EFEKTY
1.1. Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, - Grupy Diagnostyczno-Pomocowe	- liczba rodzin przeżywających trudności objętych wsparciem - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba rodzin objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej - liczba dzieci objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	- zapewnienie instytucjonalnego wsparcia rodzinom przeżywającym trudności - wczesne reagowanie na pojawiające się w rodzinie trudności - zapobieganie pogłębianiu się sytuacji kryzysowych

	- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Mosina	- liczba rodzin objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej - liczba dzieci w rodzinach objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	
1.2. Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach przeżywających trudności lub zagrożonych kryzysem	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, - Grupy Diagnostyczno-Pomocowe - Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Mosinie - placówki oświatowe - kuratorzy sądowi	- liczba rodzin, w których sytuacja dzieci jest monitorowana - liczba dzieci, w których sytuacja jest monitorowana	- natychmiastowe reagowanie na pojawiające się trudności w rodzinie i zapewnienie rodzinie możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy
1.3. Propagowanie roli asystenta rodziny i adekwatne do potrzeb zatrudnienie asystentów rodziny	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, - placówki oświatowe	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba zatrudnionych asystentów rodziny - liczba rodzin przeżywających trudności, którym przekazano informacje o możliwości skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny	- zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowego wypełniania ról społecznych - kształtowanie lub wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich - poprawa funkcjonowania rodziny - zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zadań realizowanych przez asystentów rodziny
1.4. Interdyscyplinarna współpraca pomiędzy lokalnymi instytucjami i podmiotami	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie,	- liczba kontaktów nawiązywanych w ramach współpracy z innymi podmiotami	- udzielenie kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie

działającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci	<ul style="list-style-type: none"> - Grupy Diagnostyczno-Pomocowe - pedagodzy szkolni, wychowawcy - kuratorzy sądowi - pracownicy PCPR w Poznaniu - dzielnicowi z KP w Mosinie - członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mosinie - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Mosina 	na rzecz wsparcia rodzin i dzieci <ul style="list-style-type: none"> - liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych - dot. realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej z dziećmi - liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego dot. realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej z udziałem dzieci 	
1.5. Prowadzenie, wspieranie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie - GKRPA	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego - liczba placówek wsparcia dziennego 	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja czasu wolnego, wsparcie edukacyjne dziecka - integracja społeczna - wsparcie rodziców w wypełnianiu funkcji
CEL OPERACYJNY 2			
Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
2.1. Edukacja służąca wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu - placówki oświatowe - Komisariat Policji w Mosinie 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających z zajęć profilaktycznych/ edukacyjnych dla rodziców - liczba osób korzystających z zajęć profilaktycznych/ edukacyjnych dla rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych metod wychowawczych oraz prawidłowej komunikacji w rodzinie - promowanie, wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich

		<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci korzystających z zajęć profilaktycznych/ edukacyjnych - liczba kampanii społecznych w gminie - liczba osób korzystających z zajęć edukacyjnych dla rodziców (pogadanki dla rodziców) - liczba dzieci korzystających z zajęć edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców
<p>2.2. Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnych form wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawnego, - psychologicznego, - asysty rodzinnej, - w zakresie uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, - Urząd Miejski w Mosinie, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z poradnictwa - liczba udzielonych porad: <ul style="list-style-type: none"> - prawnych - psychologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - skrócenie czasu oczekiwania na pomoc specjalistów - poprawa funkcjonowania rodzin i osób korzystających ze wsparcia - poprawa relacji między członkami rodziny, poprawa sytuacji w rodzinie
CEL OPERACYJNY 3			
Opieka nad dziećmi z rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
3.1. Monitorowanie funkcjonowania rodzin, w których zakończył pracę asystent rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych monitoringiem - liczba dzieci w rodzinach objętych monitoringiem 	<ul style="list-style-type: none"> - udzielenie wsparcia rodzinom w sytuacji pojawienia się kryzysu - zabezpieczenie podstawowych potrzeb, w tym bezpieczeństwa dzieciom - utrwalenie zmian wypracowanych w relacji z asystentem rodziny

			- zapewnienie poradnictwa rodzinnego w okresie po zakończeniu realizacji planu pomocy przez asystenta rodziny
3.2. Umożliwienie dzieciom z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze korzystania z pobytu w placówkach wsparcia dziennego - świetlicach opiekuńczo-wychowawczych	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, - placówki wsparcia dziennego	- liczba rodzin, z których dzieci przebywają w placówkach wsparcia dziennego - liczba dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego - liczba placówek wsparcia dziennego	- pomoc w odrabianiu lekcji - rozwój zainteresowań - organizacja czasu wolnego
3.3. Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie,	- liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną - liczba rodzin z dziećmi z problemem przemocy domowej objętych pracą socjalną - liczba rodzin z dziećmi z problemem uzależnienia członka rodziny od alkoholu/środków psychoaktywnych objętych pracą socjalną	- wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych - przeciwdziałanie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej - zapewnienie rodzinie możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy
3.4. Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie,	- liczba odbytych szkoleń	- wzrost kompetencji osób realizujących działania na rzecz rodziny przeżywających trudności
CEL OPERACYJNY 4			
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny			

ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE EFEKTY
4.1. Objęcie pomocą finansową i rzeczową znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, - Urząd Miejski w Mosinie	- liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą finansową - liczba rodzin z dziećmi korzystających z posiłku - liczba dzieci korzystających z posiłku - liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń rodzinnych - liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń funduszu alimentacyjnego - liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku mieszkaniowego - liczba rodzin z dziećmi korzystających z stypendiów socjalnych/zasiłków szkolnych	- poprawa sytuacji materialnej i bytowej rodziny
4.2. Udzielenie pomocy rodzinom wielodzietnym	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie, - Urząd Miejski w Mosinie	- liczba rodzin objętych pomocą z tytułu wielodzietności - liczba wydanych Mosińskich Kart Mieszkańca	- poprawa jakości życia - zwiększenie dostępności do różnego typu usług

X. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 w Gminie Mosina są:

- 1) środki własne budżetu Gminy,

- 2) środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w Programie,
- 3) środki pozabudżetowe pozyskane na zadania związane z realizacją Programu: dotacje celowe z budżetu państwa, dotacje na realizację rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz inne środki zewnętrzne.

XI. Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 są instytucje i podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny, w szczególności rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz inne podmioty realizujące działania na rzecz wspierania rodziny. Przy realizacji Programu współpracować powinny podmioty publiczne oraz podmioty niepubliczne.

XII. Monitoring i ewaluacja Programu

Przedmiotem ewaluacji Programu będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji zadań. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych.

Wprowadzenie w życie założonych w Programie działań, prowadzenia ewaluacji i monitoringu, realizacja Programu winna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami i innymi podmiotami oraz organizacjami.

Wykonawcy zadań, wskazani w niniejszym Programie, zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Mosinie, jako instytucji koordynującej realizację Programu i odpowiedzialnej za przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

XIII. Podsumowanie

Przedstawione w Programie działania mają charakter wspierający rodziny, mające wzmocnić ich zasoby i kompetencje w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Działania te mają wspierać rodziny, które doświadczają trudności opiekuńczo-wychowawczych, a w konsekwencji pozwolą rodzinom powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji wynikających z jej istnienia. Pozwolą również zatrzymać dziecko w jego rodzinie biologicznej lub umożliwią powrót do niej w razie czasowego umieszczenia w pieczy zastępczej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy ze strony rodziny, gdyż osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze jest zależne od członków rodziny, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężenia trudności.

Realizacja zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w latach 2024-2026 przyczyni się do:

- 1) poprawy funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) ograniczenia występowania zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodzin z problemem przemocy domowej, rodzin uzależnionych,

- 3) współpracy rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- 4) podniesienia świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wspierania dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych,
- 5) rozwijania współpracy instytucji podmiotów i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania dziecka i rodziny,
- 6) ograniczenia liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu.

Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, Policja, Kuratorzy).

Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego.

Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych, tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego.

Przyjęte w ramach Programu zadania są spójne zarówno z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Niniejszy program zawiera kierunki polityki prorodzinnej państwa i jest kontynuacją zadań zawartych w poprzednich programach i rozszerzony o nowe zadania wynikające z bieżących potrzeb i zmian ustaw.

Z uwagi na utratę ważności poprzedniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny, który obejmował lata 2021-2023 podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.